ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (δεύτερο τμήμα)

της 25ης Ιουνίου 2020*

«Προσφυγή ακυρώσεως – Θεσμικό δίκαιο – Πρωτόκολλο για τον καθορισμό της έδρας των θεσμικών οργάνων και ορισμένων λοιπών οργάνων, οργανισμών και υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο – Έννοια της "συνόδου για τον προϋπολογισμό" που πραγματοποιείται στο Στρασβούργο (Γαλλία) – Άρθρο 314 ΣΛΕΕ – Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας σε περίοδο πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας στις Βρυξέλλες (Βέλγιο)»

Στην υπόθεση C-92/18,

με αντικείμενο προσφυγή ακυρώσεως δυνάμει του άρθρου 263 ΣΛΕΕ, η οποία ασκήθηκε στις 7 Φεβρουαρίου 2018,

Γαλλική Δημοκρατία, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τις E. de Moustier και A.-L. Desjonquères, καθώς και από τους J.-L. Carré, F. Alabrune, D. Colas και B. Fodda, στη συνέχεια από τις E. de Moustier, A.-L. Desjonquères και A. Daly, καθώς και από τον J.-L. Carré,

προσφεύγουσα,

υποστηριζόμενη από το:

Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, εκπροσωπούμενο αρχικώς από την D. Holderer και τους C. Schiltz και T. Uri, στη συνέχεια από τους C. Schiltz και T. Uri,

παρεμβαίνον,

κατά

Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εκπροσωπούμενου από τους R. Crowe και U. Rösslein, καθώς και από την S. Lucente,

καθού,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, K. Lenaerts, Πρόεδρο του Δικαστηρίου, ασκούντα καθήκοντα δικαστή του δευτέρου τμήματος, P. G. Xuereb, T. von Danwitz (εισηγητή) και A. Kumin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: V. Giacobbo-Peyronnel, διοικητική υπάλληλος,

* Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 16ης Ιανουαρίου 2020,

κατόπιν της απόφασης που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να εκδικάσει την υπόθεση χωρίς ανάπτυξη προτάσεων,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

1 Με το δικόγραφο της προσφυγής της, η Γαλλική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο να ακυρώσει τέσσερις πράξεις του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, σχετικές με την έγκριση του ετήσιου προϋπολογισμού της Ευρωπαϊκής Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018 (στο εξής, από κοινού: προσβαλλόμενες πράξεις), δηλαδή:

– την ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως της ολομέλειας του Κοινοβουλίου της 29ης Νοεμβρίου 2017 [έγγραφο P8_0J (2017)11-29], κατά το μέρος που προέβλεπε συζήτηση επί του κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018·

– την ημερήσια διάταξη της συνεδριάσεως της ολομέλειας του Κοινοβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2017 [έγγραφο P8_0J (2017)11-30], κατά το μέρος που προέβλεπε τη διεξαγωγή ψηφοφορίας ακολουθούμενης από αιτιολόγηση ψήφου όσον αφορά το κοινό αυτό σχέδιο·

– το νομοθετικό ψήφισμα του Κοινοβουλίου της 30ής Νοεμβρίου 2017 επί του εν λόγω κοινού σχεδίου [έγγραφο P8_TA(2017)0458, P8_TA-PROV(2017)0458], και

– την πράξη της 30ής Νοεμβρίου 2017 με την οποία ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαπίστωσε ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018 είχε εγκριθεί οριστικώς.

Το νομικό πλαίσιο

2 Το άρθρο μόνο, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αριθ. 6 για τον καθορισμό της έδρας των θεσμικών οργάνων και ορισμένων λοιπών οργάνων, οργανισμών και υπηρεσιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το οποίο προσαρτάται στις Συνθήκες ΕΕ, ΛΕΕ και ΕΚΑΕ (στο εξής: πρωτόκολλο για την έδρα των θεσμικών οργάνων), προβλέπει τα εξής:

«Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει την έδρα του στο Στρασβούργο όπου λαμβάνουν χώρα οι δώδεκα μηνιαίες περίοδοι συνόδου της ολομελείας, συμπεριλαμβανομένης της συνόδου για τον προϋπολογισμό. Οι περίοδοι των πρόσθετων συνόδων της ολομελείας πραγματοποιούνται στις Βρυξέλλες. Οι επιτροπές του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου εδρεύουν στις Βρυξέλλες. Η Γενική Γραμματεία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και οι υπηρεσίες της παραμένουν στο Λουξεμβούργο.»

3 Το άρθρο 314 ΣΛΕΕ προβλέπει τα εξής:

«Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο, αποφασίζοντας σύμφωνα με ειδική νομοθετική διαδικασία, θεσπίζουν τον ετήσιο προϋπολογισμό της Ένωσης σύμφωνα με τις κατωτέρω διατάξεις:

[…]

3. Το Συμβούλιο καθορίζει τη θέση του σχετικά με το σχέδιο προϋπολογισμού και την διαβιβάζει στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο το αργότερο την 1η Οκτωβρίου του έτους που προηγείται του έτους της εκτέλεσης του προϋπολογισμού. […]

4. Εάν, εντός σαράντα δύο ημερών από τη διαβίβαση αυτή, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο:

[…]

γ) εγκρίνει τροπολογίες με την πλειοψηφία του όλου αριθμού των μελών που το απαρτίζουν, το σχέδιο, όπως τροποποιήθηκε, διαβιβάζεται στο Συμβούλιο και την Επιτροπή. Ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, κατόπιν συμφωνίας με τον πρόεδρο του Συμβουλίου, συγκαλεί αμέσως την επιτροπή συνδιαλλαγής. […]

5. Η επιτροπή συνδιαλλαγής, η οποία αποτελείται από τα μέλη του Συμβουλίου ή τους αντιπροσώπους τους και από ισάριθμους αντιπροσώπους του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, έχει ως αποστολή την επίτευξη συμφωνίας επί κοινού σχεδίου, με την ειδική πλειοψηφία των μελών του Συμβουλίου ή των αντιπροσώπων τους και με την πλειοψηφία των αντιπροσώπων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, εντός 21 ημερών από τη σύγκλησή της, βάσει των θέσεων του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

[…]

6. Εάν, εντός της προθεσμίας των 21 ημερών που ορίζεται στην παράγραφο 5, η επιτροπή συνδιαλλαγής συμφωνήσει επί κοινού σχεδίου, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο διαθέτουν προθεσμία 14 ημερών έκαστο από την ημερομηνία της συμφωνίας αυτής για να εγκρίνουν το κοινό σχέδιο.

7. Εάν, εντός της προθεσμίας των 14 ημερών της παραγράφου 6:

α) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο εγκρίνουν αμφότερα το κοινό σχέδιο ή δεν λάβουν απόφαση, ή ένα από τα δύο αυτά θεσμικά όργανα εγκρίνει το κοινό σχέδιο ενώ το άλλο δεν λάβει απόφαση, ο προϋπολογισμός θεωρείται ότι έχει εκδοθεί οριστικά σύμφωνα με το κοινό σχέδιο, ή

β) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, αποφασίζοντας με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν, και το Συμβούλιο απορρίψουν αμφότερα το κοινό σχέδιο, ή εάν ένα από τα δύο αυτά θεσμικά όργανα απορρίψει το κοινό σχέδιο ενώ το άλλο δεν λάβει απόφαση, υποβάλλεται νέο σχέδιο προϋπολογισμού από την Επιτροπή, ή

[…]

δ) το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο εγκρίνει το κοινό σχέδιο ενώ το Συμβούλιο το απορρίψει, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο μπορεί, με την πλειοψηφία των μελών που το απαρτίζουν και των τριών πέμπτων των ψηφισάντων, εντός 14 ημερών από την απόρριψη του σχεδίου από το Συμβούλιο, να αποφασίσει να επιβεβαιώσει όλες ή μερικές από τις τροπολογίες της παραγράφου 4, στοιχείο γ′. Εφόσον δεν επιβεβαιωθεί μια τροπολογία του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, ισχύει η θέση που συμφωνήθηκε στην επιτροπή συνδιαλλαγής ως προς τη γραμμή του προϋπολογισμού για την οποία υποβλήθηκε η τροπολογία. Ο προϋπολογισμός θεωρείται ως οριστικά εκδοθείς επί αυτής της βάσεως.

[…]

9. Όταν περατωθεί η διαδικασία που προβλέπεται στο παρόν άρθρο, ο πρόεδρος του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου διαπιστώνει ότι ο προϋπολογισμός έχει οριστικώς εκδοθεί.

10. Κάθε θεσμικό όργανο ασκεί τις εξουσίες που του αναθέτει το παρόν άρθρο τηρώντας τις Συνθήκες και τις πράξεις που θεσπίζονται βάσει αυτών, ιδίως όσον αφορά τους ιδίους πόρους της Ένωσης και την ισοσκέλιση εσόδων και δαπανών.»

Ιστορικό της διαφοράς

4 Στις 7 Οκτωβρίου 2015, το Κοινοβούλιο κατάρτισε το χρονοδιάγραμμα των περιόδων συνόδου της ολομέλειας για το 2017 προβλέποντας, μεταξύ άλλων, περιόδους τακτικής συνόδου της ολομέλειας στο Στρασβούργο (Γαλλία) από τις 23 έως τις 26 Οκτωβρίου, από τις 13 έως τις 16 Νοεμβρίου και από τις 11 έως τις 14 Δεκεμβρίου 2017, καθώς και μια περίοδο πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2017 στις Βρυξέλλες (Βέλγιο).

5 Τον Απρίλιο του 2017, το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή κατάρτισαν ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα με το οποίο προσδιόρισαν τις βασικές ημερομηνίες που προέβλεπαν τα θεσμικά αυτά όργανα για τα διάφορα στάδια της δημοσιονομικής διαδικασίας για το οικονομικό έτος 2018 και, ιδίως, για ενδεχόμενη διαδικασία συνδιαλλαγής.

6 Στις 29 Ιουνίου 2017, η Επιτροπή δημοσίευσε σχέδιο ετήσιου προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2018. Στις 13 Σεπτεμβρίου 2017, το Συμβούλιο διαβίβασε στο Κοινοβούλιο τη θέση του επί του σχεδίου αυτού. Κατόπιν ψηφοφορίας στην επιτροπή προϋπολογισμών και κατόπιν συζητήσεως κατά την περίοδο τακτικής συνόδου της ολομέλειας στο Στρασβούργο από τις 23 έως τις 26 Οκτωβρίου 2017, το Κοινοβούλιο εξέδωσε, στις 25 Οκτωβρίου 2017, νομοθετικό ψήφισμα με το οποίο πρότεινε τροπολογίες στο ως άνω σχέδιο. Στις 31 Οκτωβρίου 2017, άρχισε η διαδικασία συνδιαλλαγής επί του προϋπολογισμού μεταξύ του Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Η διαδικασία αυτή κατέληξε, στις 18 Νοεμβρίου 2017, σε συμφωνία επί κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018.

7 Στις 30 Νοεμβρίου 2017, το Συμβούλιο ενέκρινε το κοινό σχέδιο ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018. Το Κοινοβούλιο ενέγραψε τη συζήτηση και την ψηφοφορία επί του σχεδίου αυτού στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας της 29ης και 30ής Νοεμβρίου 2017 οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες. Με νομοθετικό ψήφισμα της 30ής Νοεμβρίου 2017, το Κοινοβούλιο ενέκρινε το εν λόγω σχέδιο. Την ίδια ημερομηνία, ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου διαπίστωσε, σε συνεδρίαση της ολομέλειας, ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018 είχε εγκριθεί οριστικώς.

8 Μετά την άσκηση της υπό κρίση προσφυγής, το Δικαστήριο απέρριψε, με την απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας) (C-73/17, EU:C:2018:787), την προσφυγή της Γαλλικής Δημοκρατίας με αίτημα την ακύρωση πράξεων που εξέδωσε το Κοινοβούλιο στο πλαίσιο της διαδικασίας που οδήγησε στην έγκριση του προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2017. Μετά την έκδοση της απόφασης αυτής, η Γαλλική Δημοκρατία επιβεβαίωσε, κατόπιν αιτήματος του Δικαστηρίου, ότι εμμένει στην προσφυγή της όσον αφορά τον προϋπολογισμό της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018.

Η διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου και τα αιτήματα των διαδίκων

9 Η Γαλλική Δημοκρατία ζητεί από το Δικαστήριο:

– να ακυρώσει τις προσβαλλόμενες πράξεις·

– να διατηρήσει σε ισχύ τα αποτελέσματα της πράξης με την οποία ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου διαπίστωσε ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018 είχε εγκριθεί οριστικώς, μέχρις ότου ο προϋπολογισμός αυτός εγκριθεί οριστικώς με πράξη σύμφωνη προς τις Συνθήκες, εντός εύλογου χρόνου από την ημερομηνία δημοσίευσης της απόφασης στην παρούσα υπόθεση, και

– να καταδικάσει το Κοινοβούλιο στα δικαστικά έξοδα.

10 Το Κοινοβούλιο ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την προσφυγή·

– να καταδικάσει τη Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα, ή

– επικουρικώς, να διατηρήσει σε ισχύ τα αποτελέσματα της πράξης με την οποία ο πρόεδρος του Κοινοβουλίου διαπίστωσε ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018 είχε εγκριθεί οριστικώς, μέχρι να τεθεί σε ισχύ, εντός εύλογου χρόνου, νέα πράξη προς αντικατάστασή της.

11 Με απόφαση του Προέδρου του Δικαστηρίου της 26ης Απριλίου 2019, επιτράπηκε στο Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου να παρέμβει υπέρ της Γαλλικής Δημοκρατίας.

Επί της προσφυγής

Επιχειρήματα των διαδίκων

12 Η Γαλλική Δημοκρατία, υποστηριζόμενη από το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, προβάλλει ως μοναδικό λόγο ακυρώσεως ότι οι προσβαλλόμενες πράξεις αντιβαίνουν στο πρωτόκολλο για την έδρα των θεσμικών οργάνων. Κατά το άρθρο μόνο, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αυτού, η δημοσιονομική εξουσία η οποία παρέχεται στο Κοινοβούλιο από το άρθρο 314, παράγραφοι 5, 6 και 9, ΣΛΕΕ πρέπει κατ' αρχήν, να ασκείται εξ ολοκλήρου στη διάρκεια των περιόδων τακτικής συνόδου της ολομέλειας στο Στρασβούργο. Εν προκειμένω, το θεσμικό αυτό όργανο δεν έλαβε υπόψη τον αναγκαίο συγκερασμό μεταξύ των απαιτήσεων που απορρέουν από τα άρθρα αυτά, στο μέτρο που ενέγραψε τη συζήτηση και την ψηφοφορία επί του κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018, βάσει του άρθρου 314, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, στην ημερήσια διάταξη των συνεδριάσεων της περιόδου της πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας οι οποίες πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες στις 28 και 30 Νοεμβρίου 2017, και στο μέτρο που διαπίστωσε, μέσω της πράξης που εκδόθηκε από τον πρόεδρο του Κοινοβουλίου βάσει του άρθρου 314, παράγραφος 9, ΣΛΕΕ, την οριστική έγκριση του προϋπολογισμού αυτού στη διάρκεια της ίδιας περιόδου πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας.

13 Συναφώς, η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι το Κοινοβούλιο υπέπεσε σε σφάλμα εκτίμησης, καθόσον κατάρτισε και εν συνεχεία διατήρησε το χρονοδιάγραμμα των περιόδων τακτικής συνόδου της ολομέλειας για το 2017 κατά τρόπον ώστε να μπορεί να λάβει θέση επί του κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2018 εντός της προθεσμίας του άρθρου 314, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ μόνον κατά τη διάρκεια της μνημονευθείσας στην προηγούμενη σκέψη περιόδου πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες, και όχι κατά τη διάρκεια μιας περιόδου τακτικής συνόδου της ολομέλειας που πραγματοποιείται στο Στρασβούργο.

14 Η Γαλλική Δημοκρατία εκτιμά ότι είναι δυνατόν να προβλεφθεί η ημερομηνία της συμφωνίας που θα επιτευχθεί κατά τη διάρκεια της διαδικασίας συνδιαλλαγής. Συναφώς, η Γαλλική Δημοκρατία επισημαίνει, κατ' αρχάς, ότι, στην πράξη, η ψηφοφορία επί του σχεδίου προϋπολογισμού, η οποία

προβλέπεται στο άρθρο 314, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, πραγματοποιείται πάντοτε κατά τη δεύτερη περίοδο τακτικής συνόδου της ολομέλειας του Οκτωβρίου, την αποκαλούμενη «περίοδο συνόδου του "Οκτωβρίου ΙΙ"». Ακολούθως, το κράτος μέλος αυτό υποστηρίζει ότι, από της ενάρξεως ισχύος της Συνθήκης της Λισσαβώνας, εφαρμόσθηκε συστηματικά η διαδικασία συνδιαλλαγής. Τέλος, η Γαλλική Δημοκρατία προσθέτει ότι στην εξαιρετικά πιθανή περίπτωση της εφαρμογής μιας τέτοιας διαδικασίας, η ενδεχόμενη συμφωνία συνδιαλλαγής επέρχεται, κατά πάσα πιθανότητα, τις τελευταίες ημέρες της περιόδου συνδιαλλαγής που προβλέπεται στο άρθρο 314, παράγραφος 5, ΣΛΕΕ. Υπό τις συνθήκες αυτές, η Γαλλική Δημοκρατία θεωρεί ότι το Κοινοβούλιο υποχρεούται να προγραμματίσει την περίοδο τακτικής συνόδου της ολομέλειας του Νοεμβρίου στην τέταρτη ή την πέμπτη εβδομάδα μετά την περίοδο συνόδου «Οκτωβρίου ΙΙ», καθόσον ο προγραμματισμός αυτός μεγιστοποιεί, κατ' αυτήν, την πιθανότητα να λάβει θέση το εν λόγω θεσμικό όργανο επί του κοινού σχεδίου προϋπολογισμού κατά τη διάρκεια μιας περιόδου τακτικής συνόδου της ολομέλειας που πραγματοποιείται στο Στρασβούργο, εντός της προθεσμίας των δεκατεσσάρων ημερών που προβλέπει το άρθρο 314, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ. Ωστόσο, εν προκειμένω, το εν λόγω θεσμικό όργανο προγραμμάτισε την περίοδο τακτικής συνόδου της ολομέλειας του Νοεμβρίου 2017 για την τρίτη εβδομάδα μετά την περίοδο συνόδου του «Οκτωβρίου ΙΙ» 2017, γεγονός που το εμπόδισε να ασκήσει τις δημοσιονομικές του εξουσίες, δυνάμει του άρθρου 314, παράγραφοι 6, 7 και 9, ΣΛΕΕ, στο Στρασβούργο.

15 Εν πάση περιπτώσει, η Γαλλική Δημοκρατία υποστηρίζει ότι το Κοινοβούλιο μπορούσε να τροποποιήσει το χρονοδιάγραμμα των περιόδων τακτικής συνόδου της ολομέλειας, μετά την κατάρτιση του ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος με το οποίο προγραμματίζεται, με κοινή συμφωνία μεταξύ των θεσμικών οργάνων, η διεξαγωγή της δημοσιονομικής διαδικασίας. Μετά την κατάρτιση του τελευταίου αυτού χρονοδιαγράμματος, το Κοινοβούλιο επιβεβαίωσε τις ημερομηνίες κατά τις οποίες θα διεξαγόταν η διαδικασία συνδιαλλαγής, καθώς και τις ημερομηνίες των συνεδριάσεων της επιτροπής συνδιαλλαγής, στην εξαιρετικά πιθανή περίπτωση της εφαρμογής μιας τέτοιας διαδικασίας, κατόπιν της περιόδου συνόδου του «Οκτωβρίου ΙΙ».

16 Το Κοινοβούλιο υποστηρίζει ότι δεν υπέπεσε σε σφάλμα εκτίμησης ασκώντας τις δημοσιονομικές του εξουσίες δυνάμει του άρθρου 314, παράγραφοι 6, 7 και 9, ΣΛΕΕ, κατά τη διάρκεια της περιόδου πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2017. Λαμβανομένης υπόψη της εγγενούς στη δημοσιονομική διαδικασία αδυναμίας πρόβλεψης, τόσο η προσφυγή στη διαδικασία συνδιαλλαγής όσο και η ημερομηνία έναρξης και λήξης της διαδικασίας αυτής, ενδεχομένως, λόγω συμφωνίας επί κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού, ήταν, κατ' αρχήν, αβέβαιες κατά τον χρόνο της κατάρτισης του χρονοδιαγράμματος των συνόδων της ολομέλειας για το 2017.

Εκτίμηση του Δικαστηρίου

17 Το Κοινοβούλιο είναι υποχρεωμένο, όπως επιβεβαιώνεται στο άρθρο 314, παράγραφος 10, ΣΛΕΕ, να τηρεί, κατά την άσκηση των δημοσιονομικών εξουσιών που του ανατίθενται, τις Συνθήκες και τις πράξεις οι οποίες εκδίδονται βάσει αυτών.

18 Πρώτον, το εν λόγω θεσμικό όργανο οφείλει να τηρεί το πρωτόκολλο για την έδρα των θεσμικών οργάνων, το οποίο αποτελεί, δυνάμει του άρθρου 51 ΣΕΕ, αναπόσπαστο τμήμα των Συνθηκών. Το άρθρο μόνο, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αυτού ορίζει ότι «[τ]ο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο έχει την έδρα του στο Στρασβούργο όπου λαμβάνουν χώρα οι δώδεκα μηνιαίες περίοδοι συνόδου της ολομελείας, συμπεριλαμβανομένης της συνόδου για τον προϋπολογισμό».

19 Συναφώς, το Δικαστήριο έχει κρίνει, στις σκέψεις 32, 35 και 37 της απόφασης της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας) (C-73/17, EU:C:2018:787), ότι, ελλείψει διευκρινίσεως στο άρθρο μόνο, στοιχείο α', του πρωτοκόλλου αυτού, ο όρος «σύνοδος για τον προϋπολογισμό» πρέπει να γίνει αντιληπτός υπό την έννοια ότι αναφέρεται στο σύνολο των

περιόδων συνόδου της ολομέλειας στη διάρκεια των οποίων το Κοινοβούλιο ασκεί τις δημοσιονομικές του εξουσίες και στο σύνολο των πράξεων που εκδίδει το θεσμικό αυτό όργανο για τον συγκεκριμένο σκοπό. Συγκεκριμένα, η άσκηση από το Κοινοβούλιο της δημοσιονομικής εξουσίας του σε συνεδρίαση της ολομέλειας συνιστά θεμελιώδη στιγμή της δημοκρατικής ζωής της Ένωσης και απαιτεί, μεταξύ άλλων, δημόσια συζήτηση σε ολομέλεια, βάσει της οποίας οι πολίτες της Ένωσης να μπορούν να λάβουν γνώση των διαφόρων πολιτικών προσανατολισμών που εκφράζονται και, ως εκ τούτου, να διαμορφώσουν πολιτική άποψη για τη δράση της Ένωσης. Επιπλέον, η διαφάνεια της κοινοβουλευτικής συζήτησης στην ολομέλεια μπορεί να ενισχύσει τη δημοκρατική νομιμοποίηση της δημοσιονομικής διαδικασίας έναντι των πολιτών της Ένωσης καθώς και την αξιοπιστία της δράσης της. Υπό τις συνθήκες αυτές, ο όρος «σύνοδος για τον προϋπολογισμό» στο άρθρο μόνο, στοιχείο α′, του πρωτοκόλλου για την έδρα των θεσμικών οργάνων δεν καλύπτει μόνον την περίοδο τακτικής συνόδου της ολομέλειας που είναι αφιερωμένη στην πρώτη ανάγνωση του σχεδίου του προϋπολογισμού, βάσει του άρθρου 314, παράγραφος 4, ΣΛΕΕ, αλλά και τη δεύτερη ανάγνωση, βάσει του άρθρου 314, παράγραφος 6, της Συνθήκης, με την οποία διασφαλίζεται η διεξαγωγή δημόσιας συζήτησης και ψηφοφορίας της ολομέλειας επί του κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού, όπως αυτό προκύπτει από τη διαδικασία συνδιαλλαγής.

20 Δεύτερον, το Κοινοβούλιο οφείλει να τηρεί τις υποχρεώσεις τις οποίες του επιβάλλει το άρθρο 314 ΣΛΕΕ για την άσκηση των δημοσιονομικών εξουσιών του από την ολομέλειά του. Σκοπός των δήλων ημερών και των προθεσμιών τις οποίες θέτει η διάταξη αυτή είναι να διασφαλιστεί ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης θα εγκρίνεται πριν από το τέλος του έτους που προηγείται του επίμαχου οικονομικού έτους, εφόσον η μη τήρησή τους μπορεί, ενδεχομένως, να οδηγήσει σε εφαρμογή του άρθρου 315 ΣΛΕΕ σχετικά με τον προσωρινό προϋπολογισμό [απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας), C-73/17, EU:C:2018:787, σκέψη 38].

21 Ελλείψει συζήτησης και ψηφοφορίας του Κοινοβουλίου επί του κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού εντός της προθεσμίας των δεκατεσσάρων ημερών την οποία τάσσει το άρθρο 314, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, το σχέδιο αυτό μπορεί να εγκριθεί και μόνον από το Συμβούλιο, υπό τις προϋποθέσεις της παραγράφου 7, στοιχείο α′, του εν λόγω άρθρου. Όμως, έχει ιδιαίτερη σημασία για τη διαφάνεια και τη δημοκρατική νομιμοποίηση της δράσης της Ένωσης, οι οποίες εκδηλώνονται διά μέσου της διαδικασίας έγκρισης του ετήσιου προϋπολογισμού, να ασκεί το Κοινοβούλιο την αρμοδιότητα που του αναθέτει το άρθρο 314, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ και να λαμβάνει θέση επί του κοινού αυτού σχεδίου σε συνεδρίαση της ολομέλειας [απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας), C-73/17, EU:C:2018:787, σκέψη 40].

22 Τρίτον, δεδομένου ότι το άρθρο μόνο, στοιχείο α′, του πρωτοκόλλου για την έδρα των θεσμικών οργάνων και το άρθρο 314 ΣΛΕΕ έχουν την ίδια νομική ισχύ, οι απαιτήσεις που απορρέουν από το πρώτο δεν πρέπει, αυτές καθεαυτές, να υπερισχύουν εκείνων που απορρέουν από το δεύτερο, ούτε το αντίστροφο. Η εφαρμογή τους πρέπει να γίνεται κατά περίπτωση και να διέπεται από το πνεύμα του αναγκαίου συγκερασμού και της δίκαιης εξισορρόπησης των απαιτήσεων αυτών [απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας), C-73/17, EU:C:2018:787, σκέψη 42].

23 Εξάλλου, κατά πάγια νομολογία, το πρωτόκολλο για την έδρα των θεσμικών οργάνων διέπεται από τον αμοιβαίο σεβασμό των αντίστοιχων αρμοδιοτήτων των κρατών μελών και του Κοινοβουλίου, καθώς και από αμοιβαίο καθήκον ειλικρινούς συνεργασίας [απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας), C-73/17, EU:C:2018:787, σκέψη 43 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία].

24 Συνεπώς, το Κοινοβούλιο είναι υποχρεωμένο να ασκεί τις δημοσιονομικές του εξουσίες στη διάρκεια μιας περιόδου τακτικής συνόδου της ολομέλειας στο Στρασβούργο, χωρίς ωστόσο η υποχρέωση αυτή, η οποία απορρέει από το άρθρο μόνο, στοιχείο α′, του πρωτοκόλλου για την έδρα των θεσμικών οργάνων, να αποκλείει το ενδεχόμενο να συζητηθεί και να ψηφιστεί ο ετήσιος προϋπολογισμός στη

διάρκεια μιας περιόδου πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας στις Βρυξέλλες, εφόσον το επιτάσσει η εύρυθμη διεξαγωγή της δημοσιονομικής διαδικασίας όπως προβλέπεται στο άρθρο 314 ΣΛΕΕ. Αν, κατά τη διεξαγωγή της διαδικασίας αυτής, η τήρηση του άρθρου μόνου, στοιχείο α′, του ως άνω πρωτοκόλλου υπερίσχυε απολύτως έναντι της πλήρους συμμετοχής του Κοινοβουλίου στη διαδικασία, τούτο θα αντέβαινε στον αναγκαίο συγκερασμό των απαιτήσεων που απορρέουν από τις προαναφερθείσες διατάξεις, για τον οποίο έγινε λόγος στη σκέψη 22 της παρούσας αποφάσεως [απόφαση της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας), C-73/17, EU:C:2018:787, σκέψη 44].

25 Όσον αφορά τον δικαστικό έλεγχο της τήρησης των αρχών που απορρέουν από τις σκέψεις 22 έως 24 της παρούσας αποφάσεως, το Δικαστήριο έχει διευκρινίσει, στη σκέψη 45 της απόφασης της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας) (C-73/17, EU:C:2018:787), ότι το Κοινοβούλιο, όταν προβαίνει στον αναγκαίο συγκερασμό των απαιτήσεων του άρθρου μόνου, στοιχείο α′, του πρωτοκόλλου για την έδρα των θεσμικών οργάνων με τις απαιτήσεις του άρθρου 314 ΣΛΕΕ, διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως η οποία πηγάζει από τις επιταγές που συνδέονται με την εύρυθμη διεξαγωγή της δημοσιονομικής διαδικασίας. Κατά συνέπεια, ο δικαστικός έλεγχος αφορά το ζήτημα αν το Κοινοβούλιο, ασκώντας μέρος των δημοσιονομικών εξουσιών του στη διάρκεια μιας περιόδου πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας, υπέπεσε, από την άποψη αυτή, σε σφάλματα εκτιμήσεως.

26 Υπό το πρίσμα αυτών των σκέψεων θα πρέπει να εξεταστεί κατά πόσον οι προσβαλλόμενες πράξεις συνάδουν με τον αναγκαίο συγκερασμό των απαιτήσεων που απορρέουν, αφενός, από το άρθρο μόνο, στοιχείο α′, του πρωτοκόλλου για την έδρα των θεσμικών οργάνων και, αφετέρου, από το άρθρο 314 ΣΛΕΕ.

27 Συναφώς, μολονότι η Γαλλική Δημοκρατία δέχεται ότι, στο πλαίσιο που καθορίζεται από το χρονοδιάγραμμα των περιόδων τακτικής συνόδου της ολομέλειας για το 2017, η περίοδος πρόσθετης συνόδου της ολομέλειας που πραγματοποιήθηκε στις Βρυξέλλες στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2017 αποτελούσε τη μόνη δυνατότητα του Κοινοβουλίου να λάβει θέση επί του κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού για το οικονομικό έτος 2018 εντός της προθεσμίας του άρθρου 314, παράγραφος 6, ΣΛΕΕ, προβάλλει ωστόσο, υποστηριζόμενη από το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, ότι η εκ μέρους του εν λόγω θεσμικού οργάνου διευθέτηση του εν λόγω κοινοβουλευτικού χρονοδιαγράμματος ενέχει σφάλμα εκτίμησης. Κατά τα εν λόγω κράτη μέλη, το χρονοδιάγραμμα αυτό ήταν δυνατό να διευθετηθεί έτσι ώστε να καταστεί δυνατή η συζήτηση και η ψηφοφορία επί του κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού της Ένωσης για το οικονομικό έτος 2018 στο Στρασβούργο εντός της προθεσμίας αυτής. Συγκεκριμένα, υπήρξε δυνατότητα τέτοιας διευθέτησης ή ακόμα και τροποποίησης του χρονοδιαγράμματος των περιόδων τακτικής συνόδου της ολομέλειας για το 2017 τόσο κατά την κατάρτιση του χρονοδιαγράμματος αυτού, στις 7 Οκτωβρίου 2015, όσο και κατόπιν της κατάρτισης του ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος, τον Απρίλιο του 2017.

28 Όσον αφορά, πρώτον, το κοινοβουλευτικό χρονοδιάγραμμα για το 2017, το οποίο καταρτίστηκε στις 7 Οκτωβρίου 2015, η επιχειρηματολογία της Γαλλικής Δημοκρατίας, η οποία υποστηρίζεται από το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, στηρίζεται στην παραδοχή ότι η ημερομηνία κατά την οποία η επιτροπή συνδιαλλαγής κατέληξε σε συμφωνία επί κοινού σχεδίου ετήσιου προϋπολογισμού μπορούσε ευλόγως να προβλεφθεί από το Κοινοβούλιο κατά τον χρόνο της κατάρτισης του χρονοδιαγράμματος αυτού.

29 Ωστόσο, το Δικαστήριο έχει ήδη απορρίψει την παραδοχή αυτή κρίνοντας, στη σκέψη 50 της απόφασης της 2ας Οκτωβρίου 2018, Γαλλία κατά Κοινοβουλίου (Άσκηση της δημοσιονομικής εξουσίας) (C-73/17, EU:C:2018:787), ότι, στο χρονικό σημείο κατά το οποίο καταρτίστηκε το χρονοδιάγραμμα των τακτικών συνόδων της ολομέλειας, ήταν, κατ' αρχήν, αβέβαιο τόσο το αν θα χρειαζόταν να εφαρμοστεί η διαδικασία συνδιαλλαγής όσο και η ημερομηνία κατά την οποία η διαδικασία αυτή θα ξεκινούσε και θα ολοκληρωνόταν, ενδεχομένως, λόγω της επιτεύξεως συμφωνίας επί κοινού σχεδίου για τον ετήσιο προϋπολογισμό.

30 Κανένα από τα στοιχεία που προέβαλαν η Γαλλική Δημοκρατία και το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου δεν μπορεί να ανατρέψει τις εκτιμήσεις σχετικά με την εγγενή στη διαδικασία του προϋπολογισμού αδυναμία πρόβλεψης, επί της οποίας στηρίζεται η παρατεθείσα στην προηγούμενη σκέψη νομολογία.

31 Περαιτέρω, η επιχειρηματολογία των εν λόγω κρατών μελών, κατά την οποία το Κοινοβούλιο πρέπει να προγραμματίσει την περίοδο τακτικής συνόδου της ολομέλειας τον Νοέμβριο, εναλλακτικά κατά την τέταρτη ή την πέμπτη εβδομάδα μετά την περίοδο συνόδου του «Οκτωβρίου ΙΙ», συνεπάγεται κατ' ανάγκην ότι το εν λόγω θεσμικό όργανο διαθέτει εξουσία εκτιμήσεως προς τούτο. Ειδικότερα, στο μέτρο που η Γαλλική Δημοκρατία στηρίζεται στη διαπίστωση ότι ένας τέτοιος προγραμματισμός «μεγιστοποιεί την πιθανότητα» συζήτησης και ψηφοφορίας επί του κοινού σχεδίου προϋπολογισμού κατά την περίοδο τακτικής συνόδου της ολομέλειας του Νοεμβρίου που πραγματοποιείται στο Στρασβούργο, δέχεται, κατ' ουσίαν, ότι ένας τέτοιος προγραμματισμός δεν μπορεί να διασφαλίσει ότι η συζήτηση και η ψηφοφορία μπορούν πράγματι να λάβουν χώρα στο Στρασβούργο και, ως εκ τούτου, επιβεβαιώνει ότι ο προγραμματισμός του κοινοβουλευτικού χρονοδιαγράμματος δεν μπορεί να άρει την εγγενή στη δημοσιονομική διαδικασία αδυναμία πρόβλεψης.

32 Επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το Κοινοβούλιο, κατά την κατάρτιση του χρονοδιαγράμματος των τακτικών συνόδων της ολομέλειάς του για το 2017, παρέμεινε εντός των ορίων της εξουσίας εκτίμησης για την οποία έγινε λόγος στη σκέψη 25 της παρούσας αποφάσεως.

33 Δεύτερον, η Γαλλική Δημοκρατία προσάπτει στο Κοινοβούλιο ότι δεν τροποποίησε το χρονοδιάγραμμα αυτό μετά την κατάρτιση, τον Απρίλιο του 2017, του ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος σχετικά με τη δημοσιονομική διαδικασία για το οικονομικό έτος 2018, καθόσον το ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα επιβεβαίωσε τις ημερομηνίες της διαδικασίας συνδιαλλαγής για την εξαιρετικά πιθανή περίπτωση που θα χρειαζόταν να εφαρμοστεί η διαδικασία αυτή.

34 Όμως, το εν λόγω ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα διευκρίνιζε τις ημερομηνίες τις οποίες προέβλεπαν το Συμβούλιο, το Κοινοβούλιο και η Επιτροπή, τον Απρίλιο του 2017, για τη δημοσιονομική διαδικασία του οικονομικού έτους 2018 και, ιδίως, για ενδεχόμενη διαδικασία συνδιαλλαγής, ανεξάρτητα από την πιθανότητα η εγγενής στη δημοσιονομική διαδικασία αδυναμία πρόβλεψης να εμποδίσει τα εν λόγω θεσμικά όργανα να τηρήσουν τις προβλεπόμενες ημερομηνίες.

35 Όσον αφορά την εν λόγω αδυναμία πρόβλεψης, το Κοινοβούλιο επισήμανε, χωρίς να αντικρουστεί επ' αυτού, ότι η έκβαση της περιόδου συνδιαλλαγής είναι αβέβαιη, όπως προκύπτει ιδίως από το γεγονός ότι η περίοδος αυτή έληξε χωρίς συμφωνία σε τρεις από τις πέντε διαδικασίες που ολοκληρώθηκαν υπό το καθεστώς του άρθρου 314 ΣΛΕΕ πριν από την κατάρτιση του κοινοβουλευτικού χρονοδιαγράμματος για το 2017, με αποτέλεσμα ο ετήσιος προϋπολογισμός της Ένωσης να εγκριθεί μόλις τον Δεκέμβριο του έτους που προηγήθηκε του επίμαχου οικονομικού έτους στις τρεις αυτές διαδικασίες. Περαιτέρω, απαντώντας σε ερώτηση που έθεσε το Δικαστήριο κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, το Κοινοβούλιο διευκρίνισε, και τούτο επίσης δεν αμφισβητήθηκε, ότι το ακριβές σημείο έναρξης της περιόδου συνδιαλλαγής μπορεί να καθοριστεί μόνον την τελευταία στιγμή, σε σχέση με τα επικαιροποιημένα χρονοδιαγράμματα του Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου και της Επιτροπής.

36 Επομένως, μετά την κατάρτιση, τον Απριλίου του 2017, του ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος σχετικά με τη δημοσιονομική διαδικασία για το οικονομικό έτος 2018, εξακολουθούσε να είναι αβέβαιη η απάντηση στο ερώτημα αν και σε ποια ημερομηνία θα μπορούσε πράγματι η επιτροπή συνδιαλλαγής να καταλήξει σε συμφωνία συμβιβασμού.

37 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Κοινοβούλιο δεν υπέπεσε ούτε σε σφάλμα εκτίμησης επειδή διατήρησε το χρονοδιάγραμμα των τακτικών συνόδων της ολομέλειας για το 2017 μετά την κατάρτιση του ρεαλιστικού χρονοδιαγράμματος τον Απρίλιο του ίδιου έτους.

38 Ως εκ τούτου, οι προσβαλλόμενες πράξεις δεν ενέχουν το προβαλλόμενο από τη Γαλλική Δημοκρατία σφάλμα εκτίμησης.

39 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, ο μοναδικός λόγος ακυρώσεως τον οποίο προέβαλε η Γαλλική Δημοκρατία δεν μπορεί να γίνει δεκτός και, ως εκ τούτου, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί.

Επί των δικαστικών εξόδων

40 Κατά το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι το Κοινοβούλιο ζήτησε να καταδικαστεί η Γαλλική Δημοκρατία στα δικαστικά έξοδα και η τελευταία ηττήθηκε, πρέπει αυτή να φέρει, πέραν των δικών της δικαστικών εξόδων, και εκείνα στα οποία υποβλήθηκε το Κοινοβούλιο. Κατ' εφαρμογήν του άρθρου 140, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου, το οποίο παρενέβη στη διαφορά, φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Η Γαλλική Δημοκρατία φέρει, πέραν των δικών της δικαστικών εξόδων, και εκείνα στα οποία υποβλήθηκε το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο.

3) Το Μεγάλο Δουκάτο του Λουξεμβούργου φέρει τα δικά του δικαστικά έξοδα.

(υπογραφές)